

רישום במשטרה ליוצאי אתיופיה

2020-2018

עיבוד לנתוני משטרת ישראל

רוני אלשיך, שהודה במסיבת עיתונאים ב-29.6.16 כי: **"אנחנו מבינים מכל הסקירה של ההיסטוריה שלנו מול הקהילה האתיופית, שאכן יש סיכוי שהיה שיטור יתר של משטרת ישראל אל מול נוער אתיופי או בכלל הקהילה האתיופית"**.¹

דוח ועדת פלמור הראה כי קיימים פערים באכיפה כנגד יוצאי אתיופיה, בפרט בעבירות 'סדר ציבורי' הקשורות במפגש של שוטרי סיוור עם אזרחים, ובאופן מיוחד עם קטינים. הדוח קבע כי "לאחר בדיקת התיקים, כאמור, נמצא, כי לא ניתן מענה המניח את הדעת בנוגע לפערים באכיפה כפי שעולה מהנתונים שהוצגו לעיל בכל אחד מן השלבים

נייר זה מבקש לפרוס את העובדות והנתונים בגין רישומי משטרת ישראל כנגד יוצאי אתיופיה, ולשים את הזרקור על כך שחרף עבודתן של וועדות ממשלתיות בנושא, וחרף הימצאותו של נושא זה על סדר היום הציבורי מזה כמה שנים, המצב עודנו קשה, והדרך עוד ארוכה בכדי להביא לשיפור ושינוי ניכר בשטח - כפי שמתקף ממסמך זה.

דוח הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה מיולי 2016 ('ועדת פלמור') קבע כי יש להכיר בטענות שמעלים מזה שנים יוצאי אתיופיה בישראל בדבר קיומה של אפליה ממסדית ופרטנית כלפיהם, ולנקוט בפעילות נרחבת לשינוי המצב. בדוח זה מצוטט מפכ"ל המשטרה דאז,

1 דוח הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה - דוח מסכם. יולי 2016. עמ' 28.

שבהם מערכת אכיפת החוק מפעילה שיקול דעת", והוסיף כי "מעיון בתיקים נלמד, כי לא מעט מהתיקים מתחיל על רקע "עניין של מה בכך" (בקשה להזדהות, בקשה לשפוך אלכוהול וכד'), ועד מהרה מפגש זה מידרדר ומסלים לאירוע אלימות ממשית, מעצר חשוד ופתיחת תיק פלילי".²

ניסיון השטח והמעקב שמקיימת אגודת יהודי אתיופיה בשיתוף הקליניקה לרב תרבותיות ומגוון באוניברסיטה העברית מלמדים, כי חרף הזמן שחלף, הגברת המודעות אצל מקבלי ההחלטות והפעולות השונות שננקטו, לא ניכר שיפור משמעותי בשטח ולא פחות חמור מכך, גם לא בשקיפות המידע וההליכים במשטרת ישראל.

בחודש ינואר 2021 פנתה הקליניקה למגוון ורב תרבותיות באוניברסיטה העברית בירושלים יחד עם אגודת יהודי אתיופיה למשטרת ישראל לקבלת מידע לפי חוק חופש המידע, אודות נתונים על רישום משטרתי ליוצאי אתיופיה. תשובתה של המשטרה התקבלה ביולי 2021,

---

2 דוח הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה – דוח מסכם. יולי 2016. עמ' 79.

ובה נתונים מספריים של תיקים שנפתחו ונסגרו עבור כלל האוכלוסייה ועבור יוצאי אתיופיה, וזאת לפי פילוחים שונים של סיווג העבירה, מיקום תחנת המשטרה החוקרת, ועילת סגירת התיק. בעקבות פנייה חוזרת ובקשת הבהרה של הקליניקה למגוון ורב תרבותיות באוניברסיטה העברית ביחד עם אגודת יהודי אתיופיה בחודש ספטמבר 2021 לקבלת נתונים משלימים, התקבלו מהמשטרה רק בספטמבר 2022 (**בחלוף שנה!**) נתונים נוספים אך חלקיים על פתיחה וסגירה של תיקים לבגירים ולקטינים בקרב כלל האוכלוסייה ובקרב יוצאי אתיופיה.

לאור זאת, במסמך זה מוצג עיבוד שנערך על-ידי מרכז אדוה לנתונים אודות רישום במשטרה ליוצאי אתיופיה לשנים 2018-2020, שהם השנים שעבורם התקבל המידע כפי שהועבר על-ידי משטרת ישראל לקליניקה למגוון ורב תרבותיות באוניברסיטה העברית במסגרת פניות תחת חוק חופש המידע (בקשת חופש מידע 118/21).

עיקרי הממצאים:

- שיעור התיקים שנפתחו במשטרה אשר סווגו ליוצאי אתיופיה בשנים 2018-2020 – 3.5% מתוך כלל התיקים, **גבוה פי 2** מחלקם של יוצאי אתיופיה באוכלוסייה – 1.7%.
- שיעור התיקים הגלויים (תיקים שיש בהם חשוד או נילון) שנפתחו בשנים 2018-2020 לבגירים יוצאי אתיופיה עמד על 2.8% מתוך סך התיקים הגלויים שנפתחו לבגירים, ו-5.8% לקטינים. **שיעור התיקים הגלויים שנפתחו לקטינים יוצאי אתיופיה בשנים אלו גבוה פי 3.4 מחלקם של קטינים יוצאי אתיופיה באוכלוסיית הקטינים בישראל.**
- בשנים 2018-2020 נפתחו 357,350 תיקים שסווגו תחת קבוצת "**עבירות נגד הסדר הציבורי**", מתוכם סווגו 14,667 ליוצאי אתיופיה - 4.1% מכלל התיקים. **שיעור התיקים שנפתחו בגין "עבירות נגד הסדר הציבורי" ליוצאי אתיופיה מתוך כלל התיקים שנפתחו ליוצאי אתיופיה עמד על 46%, וזאת לעומת שיעור של 39.4% בכלל האוכלוסייה.**
- בתוך קבוצת העבירות המסווגות תחת 'עבירות נגד הסדר הציבורי', שיעור התיקים שסווגו ליוצאי אתיופיה גבוה במיוחד בעבירות:
  1. "תקיפת שוטר בנסיבות חמורות" (9.1%)
  2. "קטטות והפרעה ברחוב" (7.9%)
  3. "תקיפת שוטר והכשלת שוטר" (7.7%)

• **שיעורים גבוהים לתיקים שנפתחו ליוצאי אתיופיה לעומת חלקם באוכלוסייה בערים שונות בארץ:**

1. שיעור התיקים שנפתחו בתחנת המשטרה **בית שמש** וסווגו ליוצאי אתיופיה עמד על **9.4%** מכלל התיקים בשנים 2018-2020, **פי 2.8** מחלקם של יוצאי אתיופיה באוכלוסיית העיר, שעמד בסוף שנת 2020 על **3.4%**.
  2. שיעורים גבוהים של תיקים ליוצאי אתיופיה ביחס לחלקם באוכלוסייה נרשמו גם בתחנת **רחובות** (פי 2.1), תחנות **אשדוד ופתח תקווה** (פי 1.9), תחנת **ראשון לציון** (פי 1.8), ותחנות **נתניה ויבנה** (פי 1.6).
  3. בתחנת המשטרה **יבנה**, **10%** מהתיקים שסווגו ליוצאי אתיופיה נפתחו בגין העבירה "**תקיפה והכשלת שוטר**", לעומת **2.8%** בלבד מהתיקים שנפתחו בתחנה זו בקרב כלל האוכלוסייה. פערים גדולים נרשמו גם בתחנת **מוריה** בירושלים, בה **14.1%** מהתיקים שסווגו ליוצאי אתיופיה נפתחו בגין "תקיפה והכשלת שוטר", לעומת **4%** בקרב כלל האוכלוסייה.
  4. **39.2%** מהתיקים שנפתחו בגין העבירה "**תקיפת והכשלת שוטר**" בשנים 2018-2020 בתחנת המשטרה **יבנה** - סווגו ליוצאי אתיופיה. **שיעורים גבוהים במיוחד נרשמו בגין אותה עבירה גם בתחנת רחובות – 33.1%, ונתניה – 23.9%**.
- שיעור התיקים שנסגרו ולא הוגש בהם כתב אישום הינו קטן יותר כשמדובר ביוצאי אתיופיה לעומת האוכלוסייה הכללית.
1. שיעור התיקים שנסגרו ליוצאי אתיופיה עמד על **65.2%** - נמוך מזה שנרשם עבור כלל האוכלוסייה – **77.4%**.
  2. הבדלים בשיעור התיקים שנסגרו בשנים 2018-2020 נמצא גם בעבירות "**תקיפת שוטר והכשלת שוטר**": עבירת תקיפת שוטר – **51.8%** ליוצאי אתיופיה לעומת **54.5%** לכלל האוכלוסייה; ועבירת "**תקיפת שוטר בנסיבות חמורות**" – **35.7%** ליוצאי אתיופיה לעומת **46.4%** לכלל האוכלוסייה.
- אחוז התיקים שנסגרו בעילת **חוסר ראיות** ליוצאי אתיופיה היה גבוה מהאחוז הכללי בארץ. **יותר משליש (35.6%) מהתיקים נסגרו ליוצאי אתיופיה בעילה זו, לעומת פחות מרבע ביתר האוכלוסייה (23.1%).**

← פתיחת תיקים במשטרה ליוצאי אתיופיה בהשוואה לכלל האוכלוסייה

של 10.6% בשיעור התיקים שנפתחו לכלל האוכלוסייה מ-320.4 אלף ל-286.3 אלף תיקים.

לוח 1 מציג את סך התיקים הגלויים שנפתחו במשטרת ישראל בשנים 2018-2020 לכלל האוכלוסייה ומתוכם אלו שסווגו ליוצאי אתיופיה, תוך פילוח התיקים לבגירים ולקטינים. תיקים גלויים הינם תיקים שיש בהם חשוד או נילון ("מעורב שיש נגדו חשד לכאורה לביצוע עבירה פלילית").

נתונים אלו מראים כי בעוד שבעבור בגירים שיעור התיקים הגלויים שנפתחו ליוצאי אתיופיה מתוך כלל האוכלוסייה בשנים 2018-2020 עמד על 2.8%, **שיעור התיקים הגלויים שנפתחו לקטינים יוצאי אתיופיה בשנים אלו עמד על 5.8%**. שיעור זה היה גבוה פי 3.4 לערך מחלקם של הקטינים יוצאי אתיופיה בגילאי 0-19 מתוך כלל האוכלוסייה בגילאים אלו – 1.7%⁵.

בסוף שנת 2020 היו בישראל 159.5 אלף יוצאי אתיופיה: 88.5 אלף גברים ונשים ילידי אתיופיה ו-71 אלף ילידי. ישראל שנולדו לאב יוצא אתיופיה. על פי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, שיעורם באוכלוסייה נאמד ב-1.7%³.

בשנים 2018-2020 נפתחו במשטרת ישראל 907,879 תיקים.⁴ מתוך כלל התיקים שנפתחו במשטרה בשנים אלו, 31,911 תיקים סווגו ליוצאי אתיופיה, כ-3.5% **מכלל התיקים**. כלומר - שיעור התיקים שסווגו ליוצאי אתיופיה היה **יותר מכפול** מחלקם באוכלוסייה.

לפי הנתונים שנמסרו ממשטרת ישראל, ולמרות ששיעור התיקים שנפתחים ליוצאי אתיופיה עדיין גבוה משמעותית מחלקם באוכלוסייה, ניתן לשאוב עידוד מהעובדה ששיעור התיקים שנפתחו באותה התקופה, שסווגו ליוצאי אתיופיה, ירד ב-14.1%: מ-11.5 אלף תיקים ל-9,882, בדומה לירידה

3 הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (1.11.2021). האוכלוסייה ממוצא אתיופי בישראל – לקט נתונים לרגל חג הסיגד 2021. הודעה לעיתונות.

4 יש לציין כי הנתון אודות סך התיקים שנפתחו במשטרה בשנים 2018-2020 המופיע כאן שונה במעט מהנתון המקביל המופיע בשנתון הסטטיסטי של משטרת ישראל לשנת 2021, לפיו סך התיקים שנפתחו בשנים אלו עמד על 907,350 (פער של 529 תיקים). בחומרים שהועברו ממשטרת ישראל במסגרת הפניה לחופש מידע לא ניתן הסבר לפער זה.

5 שיעור אוכלוסיית הקטינים בקרב יוצאי אתיופיה חושב לפי מספר יוצאי אתיופיה בגילאי 0-19, מתוך חלקה של כלל אוכלוסיית ישראל בגילאים אלו. חישוב זה מראה כי גם בגילאי 0-19, בדומה לאוכלוסייה הכללית, שיעור יוצאי אתיופיה עומד על 1.7%. מקור לנתונים על אוכלוסיית יוצאי אתיופיה בגילאי 0-19: למ"ס, האוכלוסייה ממוצא אתיופי בישראל – לקט נתונים לרגל חג הסיגד 2021. 01.11.2021. מקור לנתוני כלל האוכלוסייה בגילאים אלו: למ"ס, אוכלוסיית ישראל בסוף 2020. 21.7.21.

מהנתונים בלוח 1 עולה כי הירידה המסוימת בשיעור התיקים שסווגו ליוצאי אתיופיה בין השנים 2018 ל-2020 באה לידי ביטוי בעיקר בקרב קטינים, שם נרשמה ירידה מ-6.2% מהתיקים בשנת 2018 ל-5.2% מהתיקים בשנת 2020, בעוד שעבור בגירים כמעט ולא נרשם שינוי.

לוח 1. תיקים גלויים שנפתחו במשטרת ישראל לבגירים ולקטינים, ליוצאי אתיופיה ולכלל האוכלוסייה, 2020-2018

(בסוגריים אחוז התיקים ליוצאי אתיופיה מתוך כלל האוכלוסייה)

סה"כ 2020-2018		2020		2019		2018		שנת פתיחת התיק
יוצאי אתיופיה	כלל האוכלוסייה	יוצאי אתיופיה	כלל האוכלוסייה	יוצאי אתיופיה	כלל האוכלוסייה	יוצאי אתיופיה	כלל האוכלוסייה	
12,999 (2.8%)	457,033	4,222 (2.8%)	149,153	4,203 (2.9%)	147,434	4,574 (2.9%)	160,446	בגירים
3,738 (5.8%)	64,923	1,018 (5.2%)	19,531	1,263 (5.8%)	21,812	1,457 (6.2%)	23,580	קטינים
16,713 (3.2%)	519,917	5,238 (3.1%)	168,000	5,458 (3.2%)	168,559	6,017 (3.3%)	183,358	סה"כ תיקים

הערה: סה"כ התיקים נמוך מסכום התיקים לבגירים ולקטינים, כיוון שקיימים מקרים שבתיק מסוים מעורבים גם בגיר וגם קטין.

מקור: עיבוד של מרכז אדוה לנתוני משטרת ישראל, ספטמבר 2022

←2 פתיחת תיקים ליוצאי אתיופיה לפי תחנה

אתיופיה. עם זאת, שיעור התיקים שסווגו ליוצאי אתיופיה בקרית מלאכי היה נמוך מחלקם של יוצאי אתיופיה בעיר, שעמד בסוף שנת 2020 על 15.8%. בקרית גת, שיעור התיקים שנפתחו ליוצאי אתיופיה היה דומה לחלקם של יוצאי אתיופיה בעיר.

עם זאת, בתחנות משטרה רבות שיעור התיקים שנפתחו ליוצאי אתיופיה גבוה משמעותית מחלקם של יוצאי אתיופיה בערים אותן משרותת תחנות אלו. היחס הגבוה ביותר בין שיעור התיקים שנפתחו ליוצאי אתיופיה ובין חלקם באוכלוסייה נרשם **בתחנת בית שמש**, שבה 9.4% מהתיקים שנפתחו סווגו ליוצאי אתיופיה, **פי 2.8** מהשיעור של יוצאי אתיופיה בעיר. שיעורים גבוהים של תיקים ליוצאי אתיופיה ביחס לחלקם באוכלוסייה נרשמו גם **בתחנת רחובות (פי 2.1)**, **תחנות אשדוד ופתח תקווה (פי 1.9)**, **תחנת ראשון לציון (פי 1.8)**, ו**תחנות נתניה ויבנה (פי 1.6)**.

בנתונים שהעבירה משטרת ישראל בבקשה לפי חוק חופש מידע בחודש יולי 2021 הופיעו נתונים המפלחים את מספר התיקים שנפתחו לכלל האוכלוסייה, ומתוכם את אלו שסווגו ליוצאי אתיופיה, וזאת לפי זהות היחידה החוקרת. בתוך כך, מופיעים גם נתונים על מספר התיקים שנפתחו בתחנות המשטרה השונות של משטרת ישראל, עבור כלל האוכלוסייה ומתוכם אלו שסווגו ליוצאי אתיופיה. **יש לציין שהרישום של תיק בתחנה לא בהכרח חופף למקום המגורים, אלא למקום שבו התבצעה העבירה.**

לוח 2 סוקר את 13 תחנות המשטרה בישראל בהן שיעור התיקים שסווגו ליוצאי אתיופיה היה הגבוה ביותר, וזאת מתוך כלל התיקים שנפתחו בתחנות אלו בשנים 2018-2020.

שיעור התיקים הגבוה ביותר שנפתח ליוצאי אתיופיה היה בתחנות קרית מלאכי, קרית גת ויבנה, בהן נפתחו בשנים 2018-2020 10.9% מכלל התיקים ליוצאי

לוח 2.13 תחנות המשטרה עם שיעור התיקים הגדול ביותר שנפתחו ליוצאי אתיופיה מתוך כלל התיקים

מוצג ביחס לחלקם של יוצאי אתיופיה בעיר. סה"כ לשנים 2018-2020

במספרים מוחלטים ובאחוזים, לפי סדר יורד של היחס בין שיעור התיקים שסווגו ליוצאי אתיופיה ובין חלקם בעיר

תחנה	כלל התיקים שנפתחו בתחנה	מזה: תיקים שנפתחו ליוצאי אתיופיה	שיעור התיקים שנפתחו ליוצאי אתיופיה	חלקם של יוצאי אתיופיה בעיר	יחס תיקים ליוצאי אתיופיה בהשוואה לחלקם באוכלוסייה בעיר
בית שמש	6,605	618	9.4%	3.4%	2.8
רחובות	15,098	1,651	10.9%	5.2%	2.1
אשדוד	21,478	1,365	6.4%	3.3%	1.9
פתח תקווה	22,216	1,390	6.3%	3.4%	1.9
ראשון לציון	21,262	1,365	6.4%	3.6%	1.8
נתניה	22,017	1,984	9.0%	5.5%	1.6
יבנה	7,483	819	10.9%	7.0%	1.6
לוד	10,521	741	7.0%	5.2%	1.3
אשקלון	17,646	1,217	6.9%	5.4%	1.3
רמלה	12,059	790	6.6%	5.6%	1.2
חדרה	19,703	1,321	6.7%	6.1%	1.1
קרית גת	9,862	1,074	10.9%	10.7%	1.0
קרית מלאכי	9,326	1,016	10.9%	15.8%	0.7

מקורות: עיבוד של מרכז אדוה לנתוני משטרת ישראל, נובמבר 2021. נתונים לשיעור יוצאי אתיופיה לפי עיר לסוף שנת 2020, מתוך: למ"ס, האוכלוסייה ממוצא אתיופי בישראל – לקט נתונים לרגל חג הסיגד 2021. 01.11.2021

←3 פתיחת תיקים ליוצאי אתיופיה לפי סוג העבירה

לפי הנתונים שהעבירה משטרת ישראל, בשנים 2018-2020 נפתחו 357,350 תיקים שסווגו תחת הקבוצה "עבירות סדר ציבורי", מתוכם – 14,667 סווגו ליוצאי אתיופיה – 4.1% מכלל התיקים- פי 2.4 מחלקם באוכלוסייה.

בתוך קבוצת העבירות המסווגות כ"עבירות נגד סדר ציבורי", העבירות בהן שיעור התיקים שסווגו ליוצאי אתיופיה מתוך כלל התיקים שנפתחו בגין עבירה זו היה הגבוה ביותר היו: תקיפת שוטר בנסיבות חמורות (9.1%), קטטות והפרעה ברחוב (7.9%) ותקיפת שוטר והכשלת שוטר (7.7%).

לוח 3 מציג את מספר התיקים שנפתחו בשנים 2018-2020 בקבוצת העבירות "עבירות נגד סדר ציבורי" ומתוכם את מספר התיקים שסווגו ליוצאי אתיופיה, וזאת ב-10 סוגי העבירות שבהן שיעורם של יוצאי אתיופיה הוא הגבוה ביותר.⁸

משטרת ישראל מסווגת את רישום העבירות בפתיחת תיקים לפי קבוצות סטטיסטיות, והן: עבירות סדר ציבורי, עבירות נגד הגוף, עבירות כלפי רכוש, עבירות כלפי המוסר, עבירות בטחון, עבירות מרמה, עבירות מין, עבירות נגד אדם ועבירות אחרות. קבוצת העבירות שבגינה נפתח המספר הגבוה ביותר של תיקים גלויים (תיקים שיש בהם חשוד או נילון) היא 'עבירות סדר ציבורי'.⁶

על רקע מסקנות דוח פלמור לפיה פעולות שיטור סטנדרטיות ומפגש ראשוני עם השוטר מובילים לפתיחת תיקים נגד נערים יוצאי אתיופיה, גם במסמך זה נתמקד בתיקים שסווגו תחת 'עבירות סדר ציבורי'. לפי שנתון משטרת ישראל, 'עבירות סדר ציבורי' כוללות בין היתר עבירות נגד הסדר הציבורי, הכשלת עובד ציבור, תקיפה והכשלת שוטר, קטטות והפרעות ברחובות ובמוסדות, איזמים, שוחד, התקהלות או התאגדות, מטרד רעש וחסמת דרך, הסגות גבול ועבירות לפי חוק הכניסה לישראל.⁷

6 משטרת ישראל, השנתון הסטטיסטי 2021. אוגוסט 2022. בספירת כלל התיקים (ולא רק תיקים גלויים), בחלק מהשנים קבוצת העבירות הנפוצה ביותר הייתה 'עבירות נגד הרכוש'.
7 שם.

8 הוצאו מהניתוח שלוש עבירות בהן שיעור התיקים של יוצאי אתיופיה היה גבוה אך המספר המוחלט שלהן היה נמוך (פחות מ-20 תיקים מצטברים) לאורך שלוש השנים 2018-2020: קטטה והפרעה במוסדות (16 תיקים – 17%), התבטאויות גזעניות (תיק 1 – 12.5%) והכשלת עובד ציבור (20 תיקים – 8.2%).

לוח 3. שיעור התיקים שנפתחו ליוצאי אתיופיה מתוך כלל התיקים

ב-10 סוגי העבירות הנפוצות ביותר בתוך קבוצות "עבירות נגד סדר ציבורי", סה"כ לשנים 2018-2020

במספרים מוחלטים ובאחוזים, לפי סדר יורד בשיעור התיקים של יוצאי אתיופיה

סיווג של העבירה	כלל התיקים	תיקים ליוצאי אתיופיה	שיעור התיקים ליוצאי אתיופיה
תקיפת שוטר בנסיבות חמורות	2,006	182	9.1%
קטטות והפרעה ברחובות	9,028	711	7.9%
תקיפת שוטר והכשלת שוטר	31,100	2,394	7.7%
עבירות הנוגעות לנחלת משפט ⁹	56,595	3,837	6.8%
התקהלות או התאגדות	1,473	99	6.7%
איומים	161,460	7,197	4.5%
מטרד, רעש וחסימת דרך	4,542	185	4.1%
עבירות נגד הסדר הציבורי	65,708	2,626	4.0%
פגיעה בפרטיות	7,530	243	3.2%
הסגות גבול	25,114	732	2.9%

מקור: עיבוד של מרכז אדוה לנתוני משטרת ישראל, נובמבר 2021

9 "עבירות הנוגעות לנחלת המשפט" היא קבוצת עבירות מגוונת, הכוללת סוגי עבירות שונות. המשטרה אינה מפרטת בדיוק אילו עבירות נכללות בהגדרה זו, אך לפי מענה של המשטרה בפניה לאגודה לזכויות האזרח מתאריך 15.3.2015 (בקשת חופש מידע מס' 3486) עולה כי ישנם מקרים שבהם בקבוצה זו מסווגות עבירות כמו "שימוש בכוח או באיומים למנוע מעצר", כך שנראה שלפחות בחלק מהמקרים, גם בקבוצה זו עבירות הקשורות בעימות של אזרח עם שוטר.

האוכלוסייה של יוצאי אתיופיה בעיר יבנה עמד בסוף
שנת 2020 על 7%, ואילו בעיר נתניה על 5.5%¹⁰.

לוח 4 מתמקד בעבירה "תקיפת שוטר והכשלת שוטר", ומציג את שיעור התיקים שסווגו ליוצאי אתיופיה בשנים 2018-2020 מתוך כלל התיקים בגין עבירה זו, לפי תחנת משטרה. הלוח מציג את 10 תחנות המשטרה שבהן נפתחו המספר הגבוה ביותר של תיקים בגין עבירת "תקיפת שוטר והכשלת שוטר" ליוצאי אתיופיה בשנים אלו.

לפי נתוני משטרת ישראל, התחנה שבה נפתחו בשנים 2018-2020 מספר התיקים הגבוה ביותר ליוצאי אתיופיה **בגין עבירת "תקיפת שוטר והכשלת שוטר" היא תחנת רחובות**, שבה סווגו 141 תיקים ליוצאי אתיופיה – 33.1% מכלל התיקים שנפתחו בתחנה בגין עבירה זו. נזכיר כי אחוז האוכלוסייה של יוצאי אתיופיה בעיר רחובות עמד בשנת 2020 על 5.2%.

תחנות נוספות שבהן נרשם שיעור גבוה במיוחד של תיקים בגין עבירת "תקיפת והכשלת שוטר" ליוצאי אתיופיה היא **תחנת יבנה**, שבה 39.2% מכלל התיקים נפתחו ליוצאי אתיופיה, **ותחנת נתניה – 23.9%** מכלל התיקים. אחוז

10 הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (1.11.2021), האוכלוסייה ממוצא אתיופי בישראל – לקט נתונים לרגל חג הסיגד 2021. הודעה לעיתונות.

לוח 4. תיקים שנפתחו בגין העבירה "תקיפת שוטר והכשלת שוטר"
 ליוצאי אתיופיה ובקרב כלל האוכלוסייה, לפי תחנת משטרה, סה"כ לשנים 2018-2020

במספרים מוחלטים ובאחוזים, לפי סדר יורד של אחוז התיקים שנפתחו ליוצאי אתיופיה מתוך כלל התיקים שנפתחו בגין "תקיפה והכשלת שוטר"

אחוז התיקים ליוצאי אתיופיה מתוך כלל התיקים שנפתחו בגין "תקיפה והכשלת שוטר"	אחוז "תקיפה והכשלת שוטר" מכלל התיקים		תקיפה והכשלת שוטר		כלל התיקים		תחנה
	כלל האוכלוסייה	יוצאי אתיופיה	כלל האוכלוסייה	יוצאי אתיופיה	כלל האוכלוסייה	יוצאי אתיופיה	
39.2%	2.8%	10.0%	209	82	7,483	819	יבנה
33.1%	2.8%	8.5%	426	141	15,098	1,651	רחובות
23.9%	2.6%	7.0%	582	139	22,017	1,984	נתניה
15.2%	3.6%	7.9%	632	96	17,646	1,217	אשקלון
14.6%	2.8%	6.4%	596	87	21,262	1,365	ראשון לציון
14.1%	3.1%	6.4%	603	85	19,703	1,321	חדרה
12.3%	2.8%	6.5%	1,072	132	37,767	2,024	באר שבע
12.2%	2.4%	5.4%	682	83	27,885	1,538	זבולון ¹
11.5%	4.0%	7.2%	855	98	21,478	1,365	אשדוד
11.5%	4.0%	14.1%	768	88	19,431	624	מוריה ²

הערות: (1) תחנת זבולון משרתת את יישובי הקריות, טבעון, נשר והסביבה. **(2)** תחנת מוריה נמצאת בעיר ירושלים ומשרתת את השכונות: בקעה, קטמון, מלחה, גילה, קרית יובל, קרית מנחם, בית וגן, הר נוף, גבעת שאול, קרית משה, בית צפפא, בית הכרם. **מקור:** עיבוד של מרכז אדוה לנתוני משטרת ישראל, נובמבר 2021

הקבוצה "יפגעו בשלום הציבור ובטחוננו" בעקבות קבלת המידע. דווקא נימוק זה משקף תיוג שלילי וחמור של יוצאי אתיופיה ע"י משטרת ישראל. זאת ועוד, סירוב למסור מידע בגין התגובה הציבורית שעלולה להתעורר בעקבות מסירתו נוגד עקרונות בסיסיים של חופש מידע ושקיפות, הכולל גם את החופש לבקר את רשויות השלטון.

יש לציין כי לא היה ביכולתנו לבצע ניתוח של מספר התיקים שנפתחו לפי תחנות משטרה וסוג העבירה, תוך פילוח בין בגירים וקטינים וזאת על רקע סירובה של המשטרה להעביר נתונים אלו. במענה המשלים שהתקבל ממשטרת ישראל בחודש ספטמבר 2022, נכתב כי "בכל הנוגע לפילוח נתוני פשיעה עבור יוצאי הקהילה האתיופית בחלוקה לתחנות משטרה בשילוב פילוח של העבירות - בחינת לוחות הנתונים באופן שכזה עלול להוביל לתיוג אוכלוסיות בהיבטי פשיעה ולפגיעה ברגשותיהן של האוכלוסייה האתיופית. תיוג מסוג זה עלול לגרום פגיעה בשלום הציבור ובטחוננו, כתוצאה מתגובות האוכלוסייה הרלוונטית לתיוגה".¹¹

יש לתמוה על תשובה זו, שהרי בתשובת המשטרה הראשונה נמסר מידע גם בפילוח לפי תחנות משטרה, כפי שניתן לראות מהטבלה לעיל. יתרה מכך, יש להצטער על תשובת המשטרה שיש בה כדי לחתור תחת עקרונות יסוד דמוקרטיים. המשטרה נתלית בנימוק של "פגיעה ברגשות" יוצאי אתיופיה, ואז ממשיכה וטוענת שיש סכנה שבני ובנות

11 משטרת ישראל, 4 ספטמבר 2022. מענה משלים לבקשת חופש מידע 118/21: נתוני פשיעה בקרב כלל האוכלוסייה ויוצאי אתיופיה. סימוכין: 82717322.

←4 סגירת תיקים במשטרה ליוצאי אתיופיה בהשוואה לכלל האוכלוסייה

שיעור התיקים שנסגרו ליוצאי אתיופיה היה נמוך מהשיעור המקביל בקרב כלל האוכלוסייה. סך הכול במהלך השנים 2018-2020, נסגרו במשטרה 77.4% מכלל התיקים שנפתחו. לעומת זאת, שיעור התיקים שנסגרו ליוצאי אתיופיה מתוך כלל התיקים שנפתחו להם היה נמוך משמעותית, ועמד על 65.2%.

נתון זה נמצא גם כאשר נבדק שיעור התיקים הסגורים בגין העבירות "תקיפת שוטר והכשלת שוטר", ו"תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות". לפי נתוני משטרת ישראל, בשנים 2018-2020, נסגרו במשטרת ישראל 54.5% מכלל התיקים בגין עבירת "תקיפת שוטר והכשלת שוטר", ואילו ליוצאי אתיופיה, נרשם שיעור נמוך יותר – 51.8%. פער גבוה עוד יותר נמצא בשיעור התיקים הסגורים בעבירת "תקיפת שוטר בנסיבות מחמירות" – בשנים 2018-2020 נסגרו 46.4% מכלל התיקים שנפתחו, לעומת 35.7% מהתיקים שסווגו ליוצאי אתיופיה בגין עבירה זו.

לוח 5. תיקים שנסגרו במשטרת ישראל ומתוכם תיקים שנסגרו ליוצאי אתיופיה

בשנים 2018-2020, במספרים מוחלטים ובאחוזים

סה"כ 2018-2020		2020		2019		2018		שנת פתיחת תיק
יוצאי אתיופיה	כלל התיקים	יוצאי אתיופיה	כלל התיקים	יוצאי אתיופיה	כלל התיקים	יוצאי אתיופיה	כלל התיקים	
31,911	907,879	9,882	286,803	10,466	300,616	11,563	320,460	תיקים שנפתחו
20,809	702,330	5,683	200,628	6,907	235,083	8,219	266,619	תיקים שנסגרו
65.2%	77.4%	57.5%	70.0%	66.0%	78.2%	71.1%	83.2%	שיעור התיקים שנסגרו

הערות: (1) סך התיקים שנפתחו המופיעים בלוח זה גבוה מזה המופיע בלוח 1, כיוון שהוא כולל גם תיקים לא גלויים, כלומר כאלו שאין בהם חשוד או נילון. (2) סיווג התיקים שנסגרו לפי שנת פתיחת התיק. מקור: עיבוד של מרכז אדוה לנתוני משטרת ישראל, נובמבר 2021

לוח 6. תיקים שנסגרו במשטרת ישראל בגין העבירות "תקיפת שוטר והכשלת שוטר" ו"תקיפת שוטר בנסיבות חמורות"

לכלל האוכלוסייה וליוצאי אתיופיה, סה"כ לשנים 2018-2020, במספרים מוחלטים ובאחוזים

תקיפת שוטר והכשלת שוטר		תקיפת שוטר בנסיבות חמורות		
כלל התיקים	יוצאי אתיופיה	כלל התיקים	יוצאי אתיופיה	
31,100	2,394	2,006	182	תיקים שנפתחו
16,964	1,241	930	65	תיקים שנסגרו
54.5%	51.8%	46.4%	35.7%	שיעור התיקים שנסגרו

הערה: סיווג התיקים שנסגרו לפי שנת פתיחת התיק. מקור: עיבוד של מרכז אדוה לנתוני משטרת ישראל, נובמבר 2021

עילות סגירת תיקים

בשנים 2018-2020 נרשמו בנתוני משטרת ישראל הבדלים גם ברישום העילות לסגירת תיקים ולא רק בשיעור התיקים שנסגרו ליוצאי אתיופיה בהשוואה לכלל האוכלוסייה. תרשים 1 מסכם את שלוש העילות הנפוצות לסגירת תיקים, ואת המספרים בגינם בין כלל האוכלוסייה לעומת יוצאי אתיופיה.¹²

הממצאים מעלים, כי הסיבה הנפוצה ביותר לסגירת תיקים שסווגו ליוצאי אתיופיה היא **חוסר ראיות** – כאשר יותר משליש (35.6%) מהתיקים נסגרו מעילה זו – בהשוואה לכמעט רבע מהתיקים בכלל האוכלוסייה (23.1%). מנגד, הסיבה הנפוצה ביותר לסגירת תיקים בקרב כלל האוכלוסייה היא **עברייני לא נודע**¹³ – 42.6% לעומת 25.3% בקרב יוצאי אתיופיה.

12 שלוש העילות הנפוצות לסגירת תיקים – חוסר ראיות, עברייני לא נודע ו"הנסיבות אינן מתאימות לחקירה/העמדה לדין" נרשמו ב-97% מהתיקים לכלל האוכלוסייה, ו-96% בקרב יוצאי אתיופיה.
13 בהתאם לנוהל אגף החקירות והמודיעין של משטרת ישראל מס. 211.10.003 תיק סיווג ככזה כאשר אין יודעים מי ביצע את העבירה או כאשר אין יותר מחשד סתמי לגבי זהות המבצע.

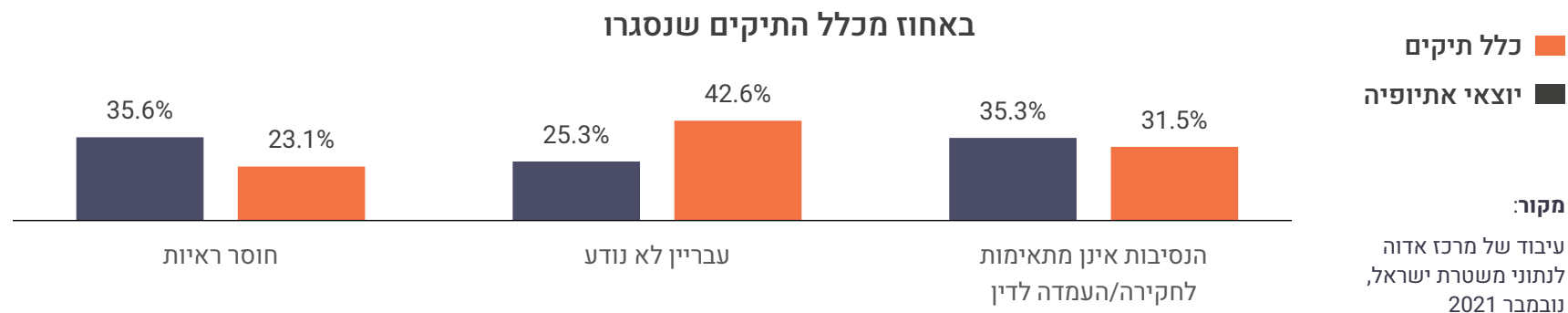

שיעור סגירת התיקים בעילה של "הנסיבות אינן מתאימות לחקירה/העמדה לדין" ליוצאי אתיופיה דומה לכלל האוכלוסייה, 35.3% ו-31.5%, בהתאמה.¹⁴

נדגיש כי הנתונים כפי שהועברו ממשטרת ישראל אינם מסבירים באיזה אופן מסווג תיק חקירה כתיק המסווג ליוצאי אתיופיה, ובפרט בתיקים הנסגרים בעילה של "עבריון לא נודע".

יש לציין כי דוח ועדת פלמור קבע כבר ב-2016 כי יש לערוך בקרה במשטרת ישראל אודות העילות שבהן נסגרים תיקים הנפתחים ליוצאי אתיופיה, וזאת על רקע "ההשפעות שיש לקביעת עילת סגירה מוטעית על מסלול חייו של חשוד". המלצה זו נכתבה לאור הממצאים שהעלו כי במקרים רבים נמצאו "תיקים שבהם לא היו אפילו ראיות ראשוניות שקשרו את החשוד לביצוע העבירה. במקרים אלה מן הראוי היה כי התיקים ייסגרו בעילה של 'חוסר אשמה', ובהתאם - לא יוצגו כלל ברישום המשטרתי של ה'חשוד'. חרף האמור, תיקים אלו נסגרו בעילה של 'חוסר ראיות' והם מופיעים ברישום המשטרתי של אותו מעורב".¹⁵

תרשים 1. עילות מרכזיות לסגירת תיקים בקרב יוצאי אתיופיה וכלל האוכלוסייה, סה"כ לשנים 2018-2020

14 במידע שנמסר מהמשטרה הוצגו הנתונים לשנת 2018 אודות העילות "הנסיבות אינן מתאימות לחקירה" ו"הנסיבות אינן מתאימות להעמדה לדין" יחד כקטגוריה אחת, ואילו בשנים 2019-2020 הן הוצגו בנפרד. בנתון המופיע כאן אוחדו שתי העילות הללו לשנים 2018-2020 כקטגוריה אחת.
15 דוח הצוות למיגור הגזענות נגד יוצאי אתיופיה - דוח מסכם. יולי 2016. עמ' 85.

סיכום

כפי שעולה מהמצאים, תופעת שיטור היתר כלפי יוצאי אתיופיה טרם באה על פתרונה. הנתונים מעידים כי עדיין קיימים פערים משמעותיים באכיפה כלפי יוצאי אתיופיה בכלל, ובקרב קטינים בפרט, בערים שונות בארץ ובתחנות ספציפיות.

משעברו יותר מחמש שנים מאז פרסום דו"ח וועדת פלמור הגיעה העת ליישם הלכה למעשה את ההמלצות במלואן. על משטרת ישראל להתייחס לתופעת שיטור היתר כלפי יוצאי אתיופיה במשנה רצינות, ולבצע תהליכי עומק בכל רמות הפיקוד והסיוור כדי למגר אותה. אנו עדים לכך שבמקום שבו המדינה החליטה לקיים שינוי - הדבר צלח, ואין ראייה טובה יותר מאשר השינוי שנעשה בכלא 'אופק' לקטינים: מתפוסה של כ-40% של יוצאי אתיופיה בשנת 2014, היום אנו עומדים על אחוזים בודדים.¹⁶

אנו מודעים לעובדה כי שינוי דורש זמן ותהליכים אולם הנתונים לעיל מחייבים התערבות ומעשים מיידים שיביאו לשינוי תמונה עגומה זו.

---

16 אמיר אלון, ynet. 13.2.2019. "זה בי"ס לעבריינות": מספר הנערים הכלואים פחת בחצי.

המרכז לחינוך משפטי קליני
מركز التعليم القانوني الإكلينيكي

مركز أدفا
מרכז אדוה
מידע על שוויון וצדק חברתי בישראל

**אגודת יהודי
אתיופיה**

ASSOCIATION OF ETHIOPIAN JEWS
ת.ד.צ. 50-90 פ"א ת.ל. 10101

